

Cvičenie IX.

Elektronické peniaze, Banková sústava

Opakovanie

V tabuľke je definovaný disponibilný príjem a úspory domácností.

- Vypočítajte hraničný sklon k úsporám
- Definujte funkciu úspor a aj funkciu spotreby
- Nakreslite graf

Disponibilný príjem	Úspory
1000	80
1500	130
2000	180
2500	230
3000	280

Opakovanie

- Ako charakterizujeme podnik a aký je jeho základný cieľ?
 - Aké sú 3 základné prvky podnikových informačných systémov?
 - Ako definujeme investície?
 - Ako definujeme investičný multiplikátor? Ako sa vypočíta?
 - Aké poznáme funkcie štátu v ekonomike?
 - Ako charakterizujeme štátny rozpočet?
 - Lafferova krivka
 - Druhy rozpočtov
 - Maximálna a minimálna cena
-

Elektronické peniaze

Elektronické peniaze

- Peniaze, ktoré sa vymieňajú výhradne elektronicky
- Náhrada za papierové peniaze a mince
- Fungujú vďaka rozvoju informačných technológií
- Predpoklady využívania elektronických peňazí
 - Založenie bankového účtu alebo vkladu
- Realizácia pomocou elektronických platobných kariet

Elektronické platby

- E-platby, online platby
- **Nákup tovarov a služieb prostredníctvom internet bankingu v internetových obchodoch**
- Rýchle a jednoduché
- **Predpoklad využívania: internet banking**

Banková sústava

Banková sústava

**Centrálne banka
(emisná banka, ceduľová banka)**

Obchodné (komerčné) banky

Centrálna banka (emisná banka, ceduľová banka)

- **Banka bánk (vedie účty obchodných bánk, koordinuje ich činnosť)**
- **Ukladá rezervy komerčných bánk**
- **Poskytuje pôžičky komerčným bankám**
- **Banka vlády – vedie príjmové a výdavkové účty štátneho rozpočtu**
- **Autonómna banka**

**Národná banka Slovenska (NBS)
Európska centrálna banka (ECB)**

Centrálna banka (emisná banka, cedul'ová banka)

- Prvotný cieľ: **udržiavať cenovú stabilitu**
- Prispievať k zabezpečeniu:
 - Menovej politiky
 - Devízových operácií a devízových rezerv
 - Vydávania eurových bankoviek a mincí
 - Platobného styku
 - Zberu a zostavovania štatistík
 - Medzinárodnej spolupráce a vzájomnej spolupráce centrálnych bánk
 - Finančnej stability
 - Dohľadu nad finančným trhom

Obchodné (komerčné) banky

- Poskytujú služby podnikateľskej sfére, obyvateľstvu, miestnym orgánom...
- Priorita: dosahovanie a maximalizácia zisku
- Základné činnosti:
 - **Prijímanie vkladov**
 - **Poskytovanie úverov**
 - Expertízne a poradenské služby
 - Nákup a predaj cenných papierov
 - Uskutočňovanie platobného styku a zúčtovanie
- Typy obchodných bánk
 - Univerzálne
 - Špecializované

Cenové indexy

Deflátor HDP, CPI, PPI, HICP

Cenové indexy

sú ukazovatele, ktoré merajú zmeny cien.

Deflátor HDP

- Implicitný súhrnný cenový index
- Meria zmeny cien finálnych statkov a služieb vyprodukovaných v krajine za obdobie 1 roka
- Porovnáva nominálny a reálny hrubý domáci produkt ekonomiky

$$\text{Deflátor HDP} = \frac{HDP_n}{HDP_r}$$

$$\text{Deflátor HDP} = \frac{\sum p_1 \cdot q_1}{\sum p_0 \cdot q_1}$$

Index spotrebiteľských cien - CPI

- Meria zmeny cien vybraného počtu spotrebných statkov a služieb, ktorý sa nazýva spotrebiteľský kôš
- Ceny sú zisťované na úrovni maloobchodu
- Zloženie spotrebného koša sa nemení

$$CPI = \frac{\sum p_1 \cdot q_0}{\sum p_0 \cdot q_0} \cdot 100 (\%)$$

Index cien výrobcov - PPI

- Meria zmeny cien vybraného koša statkov
- Ceny sú zisťované na úrovni výstupu z výroby
- Nezahŕňa daň z pridanej hodnoty ani spotrebné dane

$$PPI = \frac{\sum p_t \cdot q_0}{\sum p_0 \cdot q_0} \cdot 100 (\%)$$

Index životných nákladov

- **CPI prepočítaný podľa spotreby rôznych skupín domácností**
- **Skupiny: domácnosti zamestnancov, dôchodcov, nízkopříjmové**

Harmonizovaný index spotrebiteľských cien - HICP

- Zisťuje sa v členských krajinách EÚ
- Slúži na porovnávanie medzi krajinami

Harmonizovaný index spotřebitel'ských cien - HICP

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
EU (*)	2.2	2.3	3.7	1.0	2.1	3.1	2.6	1.5	0.5	0.0	0.3
Euro area (*)	2.2	2.1	3.3	0.3	1.6	2.7	2.5	1.4	0.4	0.0	0.2
Belgium	2.3	1.8	4.5	0.0	2.3	3.4	2.6	1.2	0.5	0.6	1.8
Bulgaria	7.4	7.6	12.0	2.5	3.0	3.4	2.4	0.4	-1.6	-1.1	-1.3
Czech Republic	2.1	2.9	6.3	0.6	1.2	2.2	3.5	1.4	0.4	0.3	0.6
Denmark	1.8	1.7	3.6	1.0	2.2	2.7	2.4	0.5	0.4	0.2	0.0
Germany	1.8	2.3	2.8	0.2	1.1	2.5	2.1	1.6	0.8	0.1	0.4
Estonia	4.4	6.7	10.6	0.2	2.7	5.1	4.2	3.2	0.5	0.1	0.8
Ireland	2.7	2.9	3.1	-1.7	-1.6	1.2	1.9	0.5	0.3	0.0	-0.2
Greece	3.3	3.0	4.2	1.3	4.7	3.1	1.0	-0.9	-1.4	-1.1	0.0
Spain	3.6	2.8	4.1	-0.2	2.0	3.0	2.4	1.5	-0.2	-0.6	-0.3
France	1.9	1.6	3.2	0.1	1.7	2.3	2.2	1.0	0.6	0.1	0.3
Croatia	3.3	2.7	5.8	2.2	1.1	2.2	3.4	2.3	0.2	-0.3	-0.6
Italy	2.2	2.0	3.5	0.8	1.6	2.9	3.3	1.2	0.2	0.1	-0.1
Cyprus	2.2	2.2	4.4	0.2	2.6	3.5	3.1	0.4	-0.3	-1.5	-1.2
Latvia	6.6	10.1	15.3	3.3	-1.2	4.2	2.3	0.0	0.7	0.2	0.1
Lithuania	3.8	5.8	11.1	4.2	1.2	4.1	3.2	1.2	0.2	-0.7	0.7
Luxembourg	3.0	2.7	4.1	0.0	2.8	3.7	2.9	1.7	0.7	0.1	0.0
Hungary	4.0	7.9	6.0	4.0	4.7	3.9	5.7	1.7	0.0	0.1	0.4
Malta	2.6	0.7	4.7	1.8	2.0	2.5	3.2	1.0	0.8	1.2	0.9
Netherlands	1.6	1.6	2.2	1.0	0.9	2.5	2.8	2.6	0.3	0.2	0.1
Austria	1.7	2.2	3.2	0.4	1.7	3.6	2.6	2.1	1.5	0.8	1.0
Poland	1.3	2.6	4.2	4.0	2.6	3.9	3.7	0.8	0.1	-0.7	-0.2
Portugal	3.0	2.4	2.7	-0.9	1.4	3.6	2.8	0.4	-0.2	0.5	0.6
Romania	6.6	4.9	7.9	5.6	6.1	5.8	3.4	3.2	1.4	-0.4	-1.1
Slovenia	2.5	3.8	5.5	0.8	2.1	2.1	2.8	1.9	0.4	-0.8	-0.2
Slovakia	4.3	1.9	3.9	0.9	0.7	4.1	3.7	1.5	-0.1	-0.3	-0.5
Finland	1.3	1.6	3.9	1.6	1.7	3.3	3.2	2.2	1.2	-0.2	0.4
Sweden	1.5	1.7	3.3	1.9	1.9	1.4	0.9	0.4	0.2	0.7	1.1
United Kingdom	2.3	2.3	3.6	2.2	3.3	4.5	2.8	2.6	1.5	0.0	0.7
Iceland	4.6	3.6	12.8	16.3	7.5	4.2	6.0	4.1	1.0	0.3	0.8
Norway	2.4	0.8	3.4	2.3	2.3	1.3	0.4	2.0	1.9	2.0	3.9
Switzerland	1.0	0.8	2.4	-0.7	0.6	0.1	-0.7	0.1	0.0	-0.8	-0.5
Serbia (*)	:	5.8	11.9	8.2	6.2	11.2	7.4	7.7	2.3	1.5	1.3
Turkey (*)	9.3	8.8	10.4	6.3	8.6	6.5	9.0	7.5	8.9	7.7	7.7
Japan (*)	0.3	0.0	1.4	-1.4	-0.7	0.1	0.0	0.4	2.7	:	:
United States (*)	3.2	2.6	4.4	-0.8	2.4	3.8	2.1	1.2	1.3	-0.7	0.5

Príklad 1

Na základe údajov hypotetického spotrebného koša uvedeného v tabuľke vypočítajte index spotrebiteľských cien v roku 2018.

Produkt	Množstvo 2017	Množstvo 2018	Cena (€) 2017	Cena (€) 2018
Chlieb	200	230	1,20	1,80
Maslo	150	140	2,50	2,60
Oblečenie	80	90	90	85
Topánky	20	21	50	80
Kino	10	12	3,50	4,80
Jedlo v menze	150	152	1,10	1,20

Príklad 2

Na základe údajov hypotetického spotrebného koša uvedeného v tabuľke vypočítajte index spotrebiteľských cien v roku 2018.

Kategórie produktov	Váha v spotrebnom koši	Cena (€) 2017	Cena (€) 2018
Potraviny	0,30	2,4	2,6
Bývanie	0,20	120	135
Doprava	0,16	14	16
Zábava	0,12	9	12
Oblečenie	0,10	12	13
Zdravotníctvo	0,06	8	8,5
Vzdelávanie	0,04	15	16
Iné	0,02	5	5,2